

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ

НАКАЗ

11.10.2018

м. Київ

N 490

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
26 грудня 2018 р. за N 1464/32916

Про затвердження Порядку відбору зразків та їх перевезення (пересилання) до уповноважених лабораторій для цілей державного контролю та Форми акта відбору зразків

На виконання [пунктів 1 та 7 частини першої статті 6 Закону України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин"](#), пункту 8 Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого [постановою Кабінету Міністрів України від 25 листопада 2015 року N 1119 \(із змінами\)](#),

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити такі, що додаються:
 - 1) Порядок відбору зразків та їх перевезення (пересилання) до уповноважених лабораторій для цілей державного контролю;
 - 2) Форму акта відбору зразків.
2. Департаменту аграрної політики та сільського господарства забезпечити у встановленому порядку подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
4. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Перший заступник Міністра

М. Мартинюк

ПОГОДЖЕНО:

Перший заступник Голови Державної
служби України з питань безпеки
харчових продуктів та захисту споживачів

А. Жук

В. о. Голови Державної
регуляторної служби України

В. Загородній

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства аграрної

політики та продовольства
України
11 жовтня 2018 року N 490

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції
України
26 грудня 2018 р. за N
1464/32916

Порядок відбору зразків та їх перевезення (пересилання) до уповноважених лабораторій для цілей державного контролю

1. Порядок відбору зразків та їх перевезення (пересилання) до уповноважених лабораторій для цілей державного контролю (далі - Порядок) розроблено відповідно до [законів України "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів"](#), ["Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин"](#) та ["Про ветеринарну медицину"](#).

2. Порядок визначає механізм та процедуру здійснення відбору зразків харчових продуктів, кормів, сіна, соломи, біологічних продуктів та патологічних матеріалів, побічних продуктів тваринного походження або будь-яких речовин (у тому числі з довкілля), які пов'язані з виробництвом та/або обігом харчових продуктів, кормів, здоров'ям та благополуччям тварин, у тому числі, що вивозяться (пересилаються) з митної території України або ввозяться (пересилаються) на митну територію України з метою перевірки шляхом проведення простих або лабораторних досліджень (випробувань) відповідності законодавству про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин.

3. Цей Порядок є обов'язковим для:

державних ветеринарних інспекторів (державних інспекторів) Держпродспоживслужби;
операторів ринку.

4. У цьому Порядку терміни вживаються в значеннях, наведених у [законах України "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів"](#), ["Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин"](#) та ["Про ветеринарну медицину"](#).

5. Відбір зразків харчових продуктів, кормів, сіна, соломи, біологічних продуктів та патологічних матеріалів, побічних продуктів тваринного походження або будь-яких речовин (у тому числі з довкілля), які пов'язані з виробництвом та/або обігом харчових продуктів, кормів, здоров'ям та благополуччям тварин, у тому числі, що вивозяться (пересилаються) з митної території України або ввозяться (пересилаються) на митну територію України (далі - об'єкти), проводиться державними ветеринарними інспекторами (державними інспекторами) Держпродспоживслужби (далі - посадовими особами Держпродспоживслужби).

6. Відбір зразків проводиться без попередження оператора ринку або уповноваженої ним особи та в його присутності та здійснюється у порядку:

1) планового відбору - для виконання щорічного плану державного контролю та/або щорічного плану державного моніторингу;

2) позапланового відбору - якщо під час здійснення державного контролю виникла обґрунтована підозра щодо невідповідності або існують інші підстави для відбору зразків, встановлені законами України.

Відбір зразків може проводитися за ініціативи оператора ринку або уповноваженої ним особи у разі їх клопотання до Держпродспоживслужби, про що зазначається в акті відбору зразків.

7. При ввезенні (пересиланні) на митну територію України об'єктів відбір зразків здійснюється на призначених прикордонних інспекційних постах або пунктах пропуску на державному кордоні України або в зоні митного контролю на митній території України посадовими особами Держпродспоживслужби за участі представника державного органу, що реалізує державну політику у сфері державної митної справи, в присутності оператора ринку або уповноваженої ним особи у випадках, передбачених [статтями 43, 45, 56 та 57 Закону України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин"](#).

8. Оператор ринку або уповноважена ним особа мають забезпечити посадовим особам Держпродспоживслужби умови для відбору зразків, у тому числі безперешкодний доступ до місця відбору, а також виконання розвантажувальних робіт у випадках, визначених законодавством.

9. Відбір зразків полягає у відборі двох юридично та аналітично ідентичних зразків (крім випадків, коли це неможливо здійснити через недостатню кількість відповідного матеріалу або внаслідок того, що харчові продукти є швидкопсувними), один з яких направляється до уповноваженої лабораторії для проведення основного лабораторного дослідження (випробування), а другий вручається оператору ринку або уповноваженій ним особі і зберігається ним на випадок проведення арбітражного лабораторного дослідження (випробування).

На вимогу та за рахунок оператора ринку або уповноваженої ним особи здійснюється відбір додаткових юридично та аналітично ідентичних зразків, які передаються оператору ринку або уповноваженій ним особі та можуть бути використані ним для проведення альтернативних лабораторних досліджень (випробувань).

10. Упаковка (тара), з якої відбираються зразки, розкривається в обсязі, необхідному для відбору, після чого закривається (у разі проколювання упаковки - відповідне місце заклеюється та опечатується) з нанесенням маркування, що містить номер і дату акта відбору зразків, а також загальну вагу (масу) відібраних зразків.

11. Після розкриття упаковки (тари) та відбору зразків у разі наявності органолептичних змін (нехарактерний запах, колір, консистенція, смак), наявності сторонніх домішок може здійснюватися їх фіксація. Отримані результати відмічаються в акті відбору.

12. Відбір зразків засвідчується актом відбору зразків, що складається за формою, встановленою законодавством.

13. Акт відбору зразків складається у двох примірниках. Усі примірники підписуються посадовою особою Держпродспоживслужби, яка відібрала зразки, та присутніми при відборі оператором ринку або уповноваженою ним особою та представниками відповідних державних органів у разі їхньої участі у відборі зразків. Один примірник акта залишається у посадової особи, яка здійснила відбір зразків та склала акт, другий - вручається оператору ринку або уповноваженій ним особі.

Відібрані зразки і копія акта відбору зразків передаються до уповноваженої лабораторії, визначеної посадовою особою Держпродспоживслужби. Копія акта відбору зразків може направлятися електронною поштою, факсом, через інформаційно-телекомунікаційну систему Держпродспоживслужби або за допомогою інших засобів.

В акті відбору зразків також зазначається:

метод (методика) відбору зразків із зазначенням нормативно-правового акта або, у разі його відсутності, - національного стандарту України, а у разі відсутності цих документів - документа відповідної міжнародної організації, членом якої є Україна, або законодавчого акта Європейського Союзу. Якщо всі зазначені вище методи (методики) відсутні, допускається використання альтернативного методу відбору зразків за умови, що він забезпечує репрезентативність об'єднаного зразка та буде детально описаним в акті відбору зразків;

перелік показників, за якими має бути проведено відповідне лабораторне дослідження (випробування).

У разі відбору зразків у межах фізичної перевірки вантажу, що ввозиться (пересилається) на митну територію України, в акті відбору зразків зазначається відповідний пункт або частина [статей 43, 45, 56 та 57 Закону України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин"](#), який є підставою для здійснення такого відбору.

14. Посадова особа зобов'язана забезпечити відбір зразків, їх маркування, опломбування та поводження з ними у спосіб, що гарантує їх юридичну та аналітичну ідентичність, а також можливість проведення арбітражного лабораторного дослідження (випробування).

Зразки пакуються і опломбовуються (опечатуються) у місці відбору, про що зазначається в акті відбору. Маркування відібраних зразків здійснюється посадовою особою, що склала акт відбору зразків, та повинно містити повну інформацію для ідентифікації кожного зразка, у тому числі відомості щодо дати і часу відбору та посадової особи, яка провела відбір зразків.

15. Зразки об'єктів зберігаються і транспортуються в умовах, що забезпечують незмінність параметрів (параметричних значень), за якими буде проводитися їх дослідження (випробування).

Відібрані зразки об'єктів перевозяться (пересилаються) до уповноважених лабораторій у спосіб, що гарантує аналогічну температуру зберігання об'єктів та строки з моменту відбору зразків:

об'єкти, що швидко псуються, - не більше 2 годин;

об'єкти зі строком реалізації більше 72 годин, температурний режим зберігання яких становить від 0 до 8° С, - не більше 6 годин;

об'єкти, що не вимагають спеціального температурного або іншого режиму зберігання з довготривалим терміном зберігання, - не більше 24 годин.

У разі значної віддаленості місця відбору зразків від уповноваженої лабораторії зразки підлягають глибокому заморожуванню (мінус 15 - 30° С) та направляються до проведення лабораторних досліджень (випробувань) за умови забезпечення належного температурного режиму зберігання зразків, про що зазначається в акті відбору зразків.

16. Перевезення (пересилання) відібраних зразків до уповноваженої лабораторії здійснюється з використанням матеріально-технічної бази територіальних органів Держпродспоживслужби або шляхом залучення у порядку, встановленому [Законом України "Про публічні закупівлі"](#), перевізника чи особи, яка надає послуги зв'язку (доставки).

17. Оператор ринку або уповноважена ним особа зобов'язаний забезпечити зберігання зразка, наданого йому на випадок арбітражного лабораторного дослідження (випробування), та поводження з ним у спосіб, що гарантує його юридичну та аналітичну ідентичність, а також можливість проведення арбітражного лабораторного дослідження (випробування).

18. Відбір зразків здійснюється з кожної партії та в межах граничних норм, встановлених відповідними нормативно-правовими актами, або за їх відсутності - національними стандартами України.

Визначення партії здійснюється відповідно до [законів України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин"](#), ["Про основні принципи та вимоги до безпечності харчових продуктів"](#) та ["Про ветеринарну медицину"](#).

19. Відбір зразків об'єктів, що реалізуються на агропродовольчих ринках, та їх дослідження проводиться спеціалістами державних лабораторій ветеринарно-санітарної експертизи на агропродовольчих ринках відповідно до правил ветеринарно-санітарної експертизи без оформлення актів відбору зразків. У місці відбору таких зразків їх відбір проводиться згідно з нормами (обсягами), зазначеними у додатку до цього Порядку, у спеціальну тару з її маркуванням із зазначенням інформації про власника, дати і часу відбору.

20. Лабораторне дослідження (випробування) відібраних зразків об'єктів проводиться у строки, передбачені відповідними методами (методиками) досліджень (випробувань).

**Директор Департаменту
аграрної політики
та сільського господарства**

В. Топчій

Додаток
до Порядку відбору зразків
та їх перевезення
(пересилання) до
уповноважених лабораторій
для цілей державного
контролю

НОРМИ

відбору зразків харчових продуктів для проведення державної ветеринарно-санітарної експертизи в державній лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи на агропродовольчому ринку

Назва продукції	Кількість продукції, яка необхідна для органолептичних та фізико-хімічних досліджень
Молоко	250 мл
Сметана, вершки	100 г
Сир кисломолочний	100 г
Інші кисломолочні продукти	100 г
Масло вершкове	100 г
Сир твердий	50 г
М'ясо	400 г
Сало	20 г (з кожного шматка)
Вироби ковбасні	50 г
Вироби копчені м'ясні	50 г
Яйця	10 шт.
Жири тваринного походження (топлені)	50 г
Жири рослинного походження	200 г
Риба свіжа, морожена, солена, копчена	2 - 3 екземпляри
Риба дрібна (тюлька, мойва тощо)	200 г
Мед	150 г
Фрукти і ягоди свіжі	200 г

Фрукти сушені	100 г
Картопля	2 - 3 середні бульби
Зелень свіжа	50 г
Овочі свіжі	300 г
Овочі сушені	100 г
Овочі, фрукти квашені з розсолем	250 г
Салати овочеві мариновані	100 г
Гриби свіжі	окремі екземпляри
Гриби сушені	25 г
Насіння соняшнику та інше зерно олійних культур	100 г
Зерно, зернопродукти (крупа тощо)	500 г
Борошно, крохмаль	200 г
Горіхи	100 г

Примітка: Для радіометричного дослідження додатково відбирають зразки вагою 0,3 - 1 кг від кожного виду продуктів згідно з методиками досліджень і паспортом даного типу радіометра.

Зразки продуктів, в яких вміст радіонуклідів не перевищує максимально допустимого рівня, використовують для дослідження органолептичних характеристик і фізико-хімічних та біохімічних показників.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства аграрної
політики та продовольства
України
11 жовтня 2018 року N 490

АКТ відбору зразків

Дата відбору зразків " ____ " _____ р. N _____

Місце відбору зразків _____

(найменування та місцезнаходження (для юридичної особи) або прізвище, ім'я та по батькові та адреса зареєстрованого місця проживання (для фізичної особи - підприємця), місце відбору зразків, адреса електронної пошти)

Комісія у складі _____

(посадові особи (державний (державні) ветеринарний (ветеринарні) інспектор (інспектори)),

державний (державні) інспектор (інспектор)) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеності та окремих показників якості харчових продуктів)

у присутності _____

(посада, прізвище, ім'я та по батькові оператора ринку або уповноваженої ним особи)

I. Мета відбору зразків:

☐ Плановий відбір	☐ Позаплановий відбір
☐ Моніторингові дослідження (випробування) залишків	☐ Інші моніторингові дослідження (випробування)
☐ Відбір у зв'язку з підозрою захворювання тварин	☐ Інші дослідження

II. Для відбору зразків об'єктів¹

(назва об'єктів; потужність - виробник, країна походження; дата виробництва, дата "вжити до", мінімальний термін придатності; номер, серія партії; тип матриці зразка, його вага; вид, вік, ідентифікаційний номер тварини, від якої відібрано зразок; стадо, ферма)

III. Для відбору зразків біологічних продуктів, патологічного матеріалу, об'єктів довкілля¹

(тип матриці зразка; вік, ідентифікаційний номер тварини, від якої відібрано зразок²; стадо, ферма, дата захворювання та/або загибелі, клінічна картина, анамнестичні дані, попередній діагноз; об'єкт навколишнього середовища, з якого взято змиви; інший матеріал)

IV. Інформація про відібраний зразок

1. Тип пакування/фасування: _____

2. Умови зберігання _____

3. Інформація про транспортний засіб _____
(номер автомобіля, вагона, судна, контейнера тощо)

4. Умови транспортування зразка _____

5. Супроводжувальні документи:

(дата та номер супроводжувальних документів: відповідні ветеринарні документи, **товарно-транспортні накладні**, якісні посвідчення тощо)

6. Відбір зразка проводиться згідно з

(метод (методика) відбору зразків із зазначенням нормативно-правового акта, ДСТУ та іншого)

(назва показника, за яким має бути проведено відповідне лабораторне дослідження (випробування))

(може зазначатися додаткова інформація: температура оточуючого середовища (° C) під час відбору зразків; наявність органолептичних змін; обладнання, що використовувалося для відбору, тощо)

7. Зразки у кількості _____ відправлено до: _____

(назва та місцезнаходження уповноваженої лабораторії)

Зразок опломбований _____

(час та дата опломбування, номер пломби)

V. Додаткова інформація:

Арбітражний зразок	☐ Відібрано	☐ Не відібрано
Витрати, пов'язані з дослідженнями (випробуваннями), оплачує	☐ Держпродспоживслужба	☐ Оператор ринку
Протокол (експертний висновок, звіт) за результатами досліджень (випробувань) буде	☐ Вручено особисто оператору ринку або уповноваженій ним особі	☐ Надіслано поштою
	☐ Надіслано за допомогою електронних засобів комунікації (уточнити дані)	

Підписи посадових осіб Держпродспоживслужби, які брали участь у відборі зразків:

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

М. П.

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Оператор ринку або уповноважена ним особа:

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Інші особи, які брали участь у проведенні відбору зразків:

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Примірник цього акта на сторінках отримано ..

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

¹ Частина II та III акта відбору зразків заповнюються в залежності від мети відбору зразків.

² До акта відбору зразків додається перелік (опис) тварин, від яких було відібрано зразки.
